

kisvárdai lapok

XVI. évfolyam 4. szám – 2014. június 25., szerda

A halál nem bicikli (hogyan ellopják tőled) (Szilágyi Nándor, G. Erdélyi Hermina)

Tartalom

- 2. old.: Szakmai beszélgetés
- 3. old.: *A halál nem bicikli (hogyan ellopják tőled)*, Szabadkai Népszínház Magyar Társulata (kritika)
- 4. old.: *A revizor*, Csíkszeredai Csíki Játékszín (kritika)
- 5. old.: *Portugál*, Kassai Thália Színház (kritika)
- 6. old.: Parászka Miklós: Munkanapló-töredék (*A revizor*)
- 7. old.: Kolozsvári végzős színisek
- 8. old.: Nézőtér

Portugál (Bocsárszky Attila, Lax Judit, Madarász Máté)

Magyar
színházak
xxvi. kisvárdai
fesztiválja

"A kocsmában régi kedves ismerőseink, Csipesz, Sátán, Retek, Jucika és a többiek darvadoznak, italoznak, dülöngélnék, dühöngnek, próbálnak egyenes tartással nézni a nem túl fényes jelenbe, s a bizonyára ugyanolyan jövőbe."

Újrajátszani

Lassan és késve szállingózunk be a harmadik szakmai beszélgetésre. A legtöbben elutasítjuk a körbeülést, és hátrébb húzódva, a "páholyból" kívánunk passzív szemlélői maradni a diskurzusnak. Szűcs Katalin Ágnes rögtön egyfajta humorosan reflektáló hangot üt meg azzal a kijelentésével, hogy a fesztivál keretén belül egy minifesztivál, a Sebestyén Aba-Székely Csaba-Sorin Militaru produkciói mind lejártak. A felkért hozzászólók közül Rádai Andrea összefüggéseket keres az előző nap látott három előadása között kiemeli a felmutatás gesztusát, a történet újrajátszásának fontosságát. A *Szeretik a banánt, elvtársak?* című monodrámája esetében ez a Ceaușescu korszak újrajátszására vonatkoztatható, amelynek következtében a néző rakja össze, éli át újra a megtapasztalt élményeket. Rádai Andrea szerint Székely Csabánál a szemszög a fontos. A retardáltság, örültség által megúszni, megkönnyebülni és ártatlanságot megőrizni lehet, ugyanakkor ez le is lassítja a megértés folyamatát. Az író arra keresi a választ, hogy a rendszer miképpen infantilizálja az embert. Magasabb szemszögből látunk rá Robert történetére, viszont ezzel egy időben tudjuk, hogy mi sem a hierarchikus rendszer tetején vagyunk, fölöttünk is állnak.

Kocsis Pál saját szakmai kontextusából kiindulva a színészi munkára fűzi a beszélgetés fonalát, őt az érdeklő leginkább, hogy miért akar egy színész monodrámában játszani, miközben sokkal nagyobb élvezet másokkal együtt a színpadon lenni. Sebestyén Aba válaszából kiderül, hogy személyesen érinti ez a történet, "a groteszk életérzést minden szinten megtapasztaltam" - vallja, majd gyermekkoráról beszél, melyet a kisebbségi életérzés határozott meg, ezért is válik fontossá számára a történet egésze, hogy Robert hogyan látja a világot.

A következőkben számos érv és ellenérv ütközik az előadásban megszólaló, rádiójátékból maradt kérdező szerepét illetően, aki egyfajta szorongató, furcsa érzést sugall. Gergely Zsuzsa szerint ha valaki szeret mesélni, azt nem kell hátulról bökdölni, de ugyanakkor azt az érzést kelti ez a megoldás, mintha még mindig a politikai kihallgatáson lennénk, viszont ott nem így kérdeznek, így ez a rendszer nem él meg. Szűcs Katalin Ágnes szerint nem szimpla továbbsegítésben rejlik ennek a láthatatlan szereplőnek a feladata, hanem lelki állapotot indít be, szorongásos jelleget kölcsönöz az előadásnak, az építőkövekből megalkotott torony összeomlásához vezet. Az alkotók bevallása szerint sokat kísérleteztek e kívülről érkező hang szerepének megtalálásával, és Sorin Militaru szükségesnek tartotta, hogy a produkció legelején elhangozzon, hogy hol van, és kicsoda ez a beteg fiú, akit aztán vissza kell sodorni az elkalandozásaiból.

A *Vörösben* szintén a történetek és helyzetek újrajátszása a szervezőelv, de itt főleg a felmutatásban jelenik meg. Rádai Andrea felvetette azt a problémát, hogy az előadás a háború borzalmait, a zsigeri félelmet nagyítja fel, és számára elmaradt az elemző szándék, néhol a szerb katonák ábrázolásában pedig a helyzetek összetettsége. Brestyánszki Boros Rozália, az előadás szerző-dramaturgja elmondja, hogy rengeteg energiát fektettek abba, hogy a szereplők árnyaltságát megmutassák, Rádai Andrea számára azonban emlékműszerű marad az előadás, amelyben az emlék állítása a legfontosabb gesztus, nem az értelmezés. Szerinte ezek az emberek temetetlenek maradtak, mert haláluk után nem beszéltek róluk. Kötő József véleménye szerint az előadás bölcsen cövekelte ki a történelem pontjait, történelmi szemlélete nem vádolható elfogultsággal, és a helyzet dönti el, hogy ki hogyan viselkedik, vállal kollektív bűnösséget avagy sem. Az Adorjáni Panna által felvetett kérdésre, hogy kell-e értenünk a szerb szöveget, határozottan nem a válasz, Máté Gábor rendező szándékosan kívánja érzékeltetni, hogy milyen lehet nem érteni a szöveget, hiszen így sokkal kegyetlenebb helyzeteket teremt. A beszélgetés harmadik felvonása az *Ilja próféta* alkotó csapatának ünnepléséről szólt. A szakmai zsűri lelkesen fejtegeti az előadás erősségeit, ami Szűcs Katalin Ágnes szerint szüntelenül játékos, és a humor eszközeivel juttat el alapvető gondolatokat a nézőhöz, a tömegszínház erejével működteti az emberi kapcsolatokat. Nem általános bohóckodásról van szó, hanem markáns karakterek játékaról, és "imádnivaló, amit a keresztrel művelnek." Rádai Andrea azért találja izgalmasnak az előadást, mert visszatér a színház gyökereihez, kézzelfoghatóbbá teszi a reményt, meg lehet markolni a humor által azt, ami benne van a Bibliában.

Hiány és halál

A halál nem bicikli (hogyan ellopják tőled) – Szabadkai Népszínház Magyar Társulata

Első jelenet, a kórház váróterme. Apa és lánya várakoznak. A lány megpróbál segítőkész lenni, az apa viszont mindegyre mogorván leszólja. Nevetünk, mert a helyzet ismerős: a dühös beteg, aki makacsul nem fogad el semmilyen segítséget, de azért haragszik is mindenre, aki azonnal nem gyógyítja meg. Ugyanakkor a felismeréssel is szomorít: az apa és gyermeke közötti különbségek és konfliktusok egyre nagyobb szakadékként tátognak a betegség és halál közelségében. A tapasztalat, hogy a legfontosabb pillanatokban sem tudunk megbocsátani egymásnak, hogy semmit nem tudunk kezdeni a hozzánk tartozó emberekkel, az emberi kapcsolatok és a családok kikerülhetetlen traumája. Ez a szerves kettősség, a család feldolgozhatatlanságának tragikumja és nevetségessége végigkíséri az előadást.

Ralbovszki Csaba, Vicei Natália

Biljana Sribljanić drámája különféle életfoszlányokat mutat be, amelyek eleinte lazán egymáshoz kapcsolódnak, majd a darab végére – talán túlságosan evidens módon is – összeforrnak. A beteg édesapa és lánya, a politikus anyjához visszaköltözött, válófélben levő pszichiáter, az idősebb családi barátba szerelmes kamaszlány történeteit nem csak az tartja össze, hogy ezek az emberek egy(más) világ(á)ban is élnek, hanem az is, hogy mindannyian valamilyen módon boldogtalanok és sikertelenek az életükben. A hiány és a halál érzete lengi be az egész előadást: egyrészt nem jön az orvos, nem jön az apa, másrészt meg van egy apa, aki viszont nemsokára már nem lesz. A diszfunkcionális család a maga természetességében jelenik meg, szinte már észre sem vesszük furcsaságukat, hiszen tulajdonképpen mindaz, amit látunk, valószínűleg nagyon hasonló a saját és a körülöttünk lévők életéhez.

Tanja Miletic Orucevic rendezésében *A halál nem bicikli (hogyan ellopják tőled)* pont olyan, mint a címe. Játékosan halál komoly, ahogyan rövid jelenetekben rajzolódik ki az élet abszurd élehetlensége. A jelenetek élét az adja, hogy a szituációk rendkívül egyszerűek, ahogyan maga a tér (díszlettervező: Lejla Hodzic) is nagyon egyszerű: a három családhoz három térrész kapcsolódik, amelyek néha átfolyanak egymásba, és amelyek egységesen nem állnak össze egyetlen koherens térré. De nem is baj, hiszen pont ez a spontaneitás az, ami miatt az előadás és a szöveg működik, és nem válik közhelyes tablóvá a mai „romlott” világról. Egyik oldalon szolid kanapé, üveglapos dohányzóasztal, a másik oldalon fehér étkezőasztal és konyhapult, középen laptévé, és ugyancsak középre tolják be néha a kórházi ágyakat vagy a váróterem székeit. Csak az jelenik meg, amire szükség van, hiszen már ezek a részletek elegendőek ahhoz, hogy összerakjuk fejben az előadás tereit.

A függetlenek „szegény” színháza jut eszembe, akiknél ritkán látni monumentális díszleteket, ehelyett sokkal inkább az jellemző, hogy a próbafolyamat során és az esetleges szövegből kiindulva jön létre egyfajta improvizált tér, amelyben csak a legszükségesebbek kaphatnak helyet. Jó ez a letisztultság, mert így szabadon és könnyedén hozzáférünk az előadás világához. Ehhez nagyban hozzájárulnak a színészek is. A legjobb talán G. Erdélyi Hermina Nadezdája, aki csendes szigorúsággal próbálja a betegségébe és öregségébe belekeseredett édesapját (Szilágyi Nándor) kiengesztelni, és izgalmas a finnyás politikust játszó Vicei Natália, ahogy a fia előtt is játssza a dívát. Nem lehet véletlen, hogy mindenik történetrésznek nő a főszereplője. Ezek a nők, akiket az élet három különböző szakaszában látunk, együttesen mutatják fel azokat a mechanizmusokat, amelyek által boldogtalanokká lesznek. Traumatikus élmények sora jelenítődik meg: a nővé válás fizikai jelei a kamaszlánynál, az apa elvesztése a fiatal nőnél, és a fia integritásában való csalódás a középkorú nőnél. Mindegyiküket valamilyen változás pillanatában látjuk, ami ugyanolyan megkerülhetetlen, mint a halál, ami nem bicikli, hogy ellopják tőled.

Minden a régi

A revizor – Csíkszeredai Csíki Játékszín

Majd kiböki a szemünket, hogy a Csíki Játékszín *Revizorja* a kilencvenes években játszódik. A díszlet (Parászka Máté) megfakult jelszavakat hirdet, hatalmas palánkokból áll. Alig olvasható rajtuk, hogy *nép-konyha*, meg *aratás*, meg *dicsőséges* – de ezek az előző rendszerből itt ragadt deszkák mégis ott vannak, és kerülgetni kell őket. A jelmezek (Szakács Ágnes) minden ízében megjelenítik azt az otrombaságot, amit a kilencvenes évek produkálni bírt a divatban: például a virágmintás inghez viselt nyakkendőt vagy a suhogós dzsoggingot (koptatott farmerrel kombinálva).

Nyilván arról van szó, hogy nem csak az előző rendszer jelszavait, de a kádereit sem sikerült kipakolni a térből,

A revizor

hogy valójában még nem tűnt le az a világ. De mivel az előadás a jelmezen és a díszleten túlmenően nem sokat kezd ezzel a tematikával, könnyen érezhetjük azt, hogy a kilencvenes évek egy lezárult korszak, amihez nincs közünk.

Az előadás amúgy jól kihasználja a komikum adta lehetőségeket, és jó néhány szellemes megoldással szolgál. Ilyen például a görnyedés motívumának következes alkalmazása: legelőször a kocsmárosné (Szabó Enikő, aki később a kereskedő asszonyt is játssza) görnyed a söröshordó súlya alatt, míg a markos férfiak kajánul figyelik; aztán persze a

polgármester hajol földig Hlesztakov előtt, akit később a hátukon is cipelnek a szolgálatkész beosztottak. Sokrétűen használja az előadás az építkezési állványt, ami először város épülését-szépülését mutatja meg a vélt revizornak, és később Hlesztakov ágyává, mi több, bölcsőjévé válik, amikor a rendőrök nem átallják ringatni álmában. Végül innen zuhan le a lányuk kiházásítása miatt megtáptosodó és még magasabbra kapaszkodó polgármester és polgármester asszony.

A polgármester és a többi hivatalnok alakja is jól működik a komikum szintjén, azonban ők sem bontanak ki további lehetőségeket. A polgármester (Kozma Attila) könnyedén váltogat a lealacsonyító alázat és a nyált fröcsögő, hatalmaskodó dühkitörések között. Bartalis Gabriella a harsányságot hangsúlyozza az elhanyagolt feleség alakjában, a tanfelügyelő (Bilibók Attila) a nyápiciséget, a bíró (Veress Albert) az otrombaságot, közjólétiintézmény-gondnok (Lőrincz András Ernő) a simlisséget, a postamester (Puskás László) a minden-lében-kanálságot, Dobcsinszkij és Bobcsinszkij (Keresztes Szabolcs és Kosztánci Zsolt) a sutaságot.

A fiatalabb generáció esetében mintha elindulna valamilyen irányba az értelmezés. Marja (Kiss Bora) nem tűnik olyan buta libának, mint az anyja: ő egy pillanatig sem hiszi el, hogy Hlesztakov el fogja venni. Onnantól kezdve, hogy a „vőlegénye” lelép és végig, amíg városi elöljárók hülyesége lelepleződik, a Hlesztakovtól kapott sétálómagnót hallgatja: magasról tesz az őt körülvevő világra. Kár, hogy ez a néma szembenállás és dac nincs kellőképpen kibontva vagy nem illeszkedik jobban az előadásba. Hlesztakov (Bende Sándor) inkább külsőségeiben üt el az általam korábban látott hlesztakovoktól: ő egy szemernyit modernebb, szinte a „romkocsmák merengő népét” idézi, léhűtő utazó, praktikus hátizsákkal és hálósákkal. De hogy honnan hova utazik, nem derül ki. Valamelyest persze érthető, hogy ők ketten képviselik az új generációt, a reményt.

Az előadás vége szolgál még némi meglepetéssel. Egyrészt a lakodalom miatt összegyűlik a város népe, és megjelenik néhány új szereplő, akik nem igazán tudnak helyzetbe kerülni, és akiket emiatt a néző nehezen tud bárhova tenni. Másrészt, miután a hivatalnokok majdnem meglincselik a félreértést okozó Dobcsinszkijt és Bobcsinszkijt, a vendéglői szolgát játszó fiú (Elekes Csanád) hírnökként jelenti be az igazi revizor érkezését. Majd a kopott jelszavakat tartalmazó palánkokat lebontják, és előtűnik egy hatalmas ikon. És valóban: elsősorban Krisztus (vagy ha úgy tetszik, a saját lelkiismeretünk) az, akinek igazán számadással tartozunk. Ami rendben is van, csak nem tudni, hogyan következik az előadásból.

Ez a jó szó, pazar

Portugál – Kassai Thália Színház

Nem jön a fradika Irgácsra. Nagyobb csapás aligha érheti a kocsmá népét. Irgács a világ végén van, a fradika pedig, nos, hát azt tudjuk.

A kassai Irgács Restén van, egy kicsiny felvidéki faluban. A kocsmá népe meg a kocsmá népe, legyenek bárhol is ká-Európában, az erdélyi hegyek között, Rimaszombaton vagy a nagy magyar lapályon.

A színpadkép színes, elrajzolt, mesei gyerekrajz-kifestő. A festett kulisszákon egymásra hányt házacsákák, apró ablakok, eldőlt templomtorony a háttér a nagyon is valóságos kocsmáapult mögött. (Az egyszerű, de funkcionális színpadkép Dudás Bálint munkája. A vizuális konzultáns: Óry Katalin.) A kocsmában régi kedves ismerőseink, Csipesz, Sátán, Retek, Jucika és a többiek darvadoznak, italoznak, dülöngélnék, dühöngenek, próbálnak egyenes tartással nézni a nem túl fényes jelenbe, s a bizonyára ugyanolyan jövőbe.

Az elnyúlhatetlen *Portugál* töretlenül hódít, immár tizenhat éve. (A Katona József Színház nemrég jelentette meg dévédén az egyébként levehető elöladáását.) Figyelmet érdemel, hol *nem* játszották még Egressy remekét. Ha elfogyni látszanak valahol a nézők, célszerű elővenni az opuszt. Szerencsés esetben hosszú szériára számíthat a színház.

A kassai Thália is tutira ment, mikor Dudás Péter rendezésében elővette a sikerdarabot.

Portugál (Madarász Máté, Lax Judit)

De vajon hogy hangzanak Csipesz (Soltész Michal) szavai Márai városában, mikor mondjuk odaszól Masninak: *Hozzál kétszer két dekát a pirosból.* Hogy hangzanak? Hát palócul. A helyi sajátosságokhoz igazították a darabot az alkotók. Bece (Nádasdi Péter) Kassáról jön, Portugáliába indul, de ugyanoda megy majd vissza. Keverten beszélnek a szereplők, magyarul, palócul, szlovákul és főként Egressyül. Mert hát Egressy tragikomédiájának sajátos mitológiája, poénteknikája, dramaturgiája, és külön bejáratú nyelvi labirintusa van. Sokan szeretik. Még többen kacagnak önfeladten a poénjain, a megcsavart helyzetein, a figuráin.

Dudás Péter rendezésében az Omega nótái adják a zenei háttérrel. A harsogó slágerek miliőt is teremtenek, persze, meg szét is tördelik valamelyest a jelenetek sorát. A Várszínházban, úgy éreztem, túlságosan rátelepszik a zene a játékra. Sívár kocsmalét, alkohol minden mennyiségben, búsongás és elvagyódás: zárt mikrovilág, amit látunk. Szikár, de virgonc keserűség. Dudás korrektül lebonyolítja színészeivel a játékot, működik az előadás, pukkanak a poénok, üzembiztosan zakatol a drámai gépezet. Semmi extra koncepció, semmi rafinált szcenika: a cél a publikum szórakoztatása.

Hullámzó színvonalú az előadás, néhol előreszalad, néhol felhabzik, máskor lelassul, vagy terjengőssé válik. Eleinte kicsit nyersnek hat a játék, aztán megtalálja tempóját, a hangfekvését. A Várszínházban, a hatalmas nézőtérrel főként a komédiái jelenetek bizonyultak igazán hatásosnak. Számtalanszor csattant föl nyílt színi taps az előadáson. Szoták Andrea Jucikája már kaptatosan tipeg a színre. Billeg, tétován imbolyog, kapaszkodókat keres, odazuhan a pulthoz, a cimborákhoz. Nem alkalmilag hajt le egy-egy pohárral, létezésének alapja az állandó alkoholfogyás. Ahogy iszik, az külön színészi jellemtanulmány. Feltartja a poharat, s ahogy kortyol, mammog hozzá, burukkol, szinte cumizza a sörét. Utána finoman, komótosan megtörli ujjával az ajkát. A mutatvány sokadszorra is tapsokat arat. Ahogy bicikli-balette is a tó partján. Szoták Jucikája elvágódik a napozni akaró Csipesz mellett. Belegabalyodik a biciklibe, s úgy dől el, lábai közt a kibogozhatatlan szerkezettel. És akkor fekszik egy kicsinyt, majd fölemelkedik, újra meg újra, hogy párját egzecírozgassa. Soltész Michal remekbe szabott Csipesze is roppant humoros, mulatságos figura. Ironikusan elrajzolt, nagyzó kocsmái süvölvény. Szüntelenül kiröhögi magát, de persze hatalmas szíve van. Lehajol a legkisebb poénért, s leüti a magas labdákat. Retek (Madarász Máté) erősen elrajzolt, izomból működtetett ösztönlény. Vadul nyerítve, felturbózza röhög. Lefejelne mindenkit, aki útjába áll. A lelke mélyéig rendőr. A kocsmába váratlanul betoppanó feleséget Varga Livia játssza, szenvedélyes, feszes eleganciával. Csupa tűz, vehemencia ez a szerelmes asszony, ahogy toporzékolva föl-alá járkál az ivóban. A betonrészeg Sátán (Tomko Pál) csak ül némán asztala mellett, bólogat, ritkán odavet egy-egy mondatot társainak. Masni (Lax Judit) reménykedő, Bece (Nádasdi Péter) elvagyódó figurája haloványabb a játékban, igaz, kevés intim pillanat teremtődik a produkcióban. Bocsárszky Attila sorsába komótosan beletörődő kocsmáros, Pólos Árpád nemes tartású, rezignált plébános.

A meditatív, filozofikus jelenetek alig szólalhattak most meg, ám a várszínházi közönség az első perctől kezdve lelkesen együtt haladt a virgonc játékkal. Végül is operettsiker lett a kassaiak *Portugálja* Kisvárdán, felállva tapsoló nézőkkel. S tulajdonképpen majdnem mindenki magával vihetett valamit az előadásból.

Revizor – munkanapló töredék

Az egykori csíkszeredai traktorgyár, a szocialista iparosítás eme büszkesége mára egy romhalmoz. Esőáztatta, fagy érlelte falain, a beomlott szerelőcsarnokok rozsdás tra-verzei között egyre jobban virítanak Ceaușescu aranykorának mozgósító jelszavai. Miközben egyenlőségről és szabadságról, szolidaritás alapú társadalomról szövögetünk álmokat, zúdul ránk a korrupció, az önzés, új fiók-diktátorokat emel fejünk fölé a szervilizmus füledt levegője. Tehát ismét ideje eljátszani *A revizort*.

A darabnak van néhány rejtélyes mondata, amit ha megfejtünk és hitelesen megszólaltatunk, tartócölöpöket verünk le az előadás építménye alá. Itt van rögtön az első megszólalás. Polgármester: „Urak, azért hívtam össze magukat, hogy egy nagyon kellemetlen hírt közöljek: revizort kapunk.” Kozma Attilával felfedezzük, hogy ez nem egyszerűen tájékoztatás, egy hír bejelentése. Helyzet csak akkor teremődik, ha a mondat mozgósító erejű akar lenni egy nehezen mozgósítható társaságban. A polgármester, ahogy diktátorokhoz illik, maga alá gyűri környezetét. Ő oszt helyeket a húsos fazéknál, fenntartva magának az elsőbbség jogát és ő oszt pofonokat, ha devianciát észlel. Hatalma a képmutatásra épül. Most, a veszély közeledtével ez nagy baj: bárki elárulhatja. Ljapkin-Tyapkin, Zemljanyika és Hlopov mellébeszélése, a lesütött szemek látványa a nagy emberben a félelem jeges hullámain indítják el. Azt a színházi nyelvet próbáljuk követni, ahol minden akció és semmi sem demonstráció. Minden szóbeli és fizikai megnyilvánulás célirányos cselekvés.

Egy-egy mondat szituációteremtő értékén olykor átsiklunk. Az első jelenet a szerző szerint a polgármester házában egyik szobájában játszódik. Nálunk van ez a jelszóraktár-gyárcsarnok, ott cseresznyéznek egy tálból, zabálnak egy vályúból a hivatalnokok. A helyzet alkalmas arra, hogy megmutassuk: a polgármester taktikusan készül a bejelentésre, tudja, hogy nem mindegy mikor és milyen körülmények között beszél először a revizor érkezéséről. A postamester viszont késve érkezik. Már túl vagyunk a levél felolvasásán, rendeződnek a sorok a revizor várható felbukkanására. A postamester így köszön be: „Mondják már el, urak, mi van, milyen ellenőr jön?” Erre a polgármester ennyit mond: „Maga már hallotta?” A postamester gyorsan magyarázkodik: „Hallottam, Pjotr Ivanovics Bobcsinszkijtól. Az előbb volt nálam a postán.” Később ugyan tájékozódunk arról, hogy Bobcsinszkij és Dobcsinszkij a polgármester házából indulnak hírszerző portyára, hogy ennek ellenére mekkora súlya van a „Maga már hallotta?” kérdésnek, azt egy bemutatót követő előadáson értettük meg. Az, hogy kívülről jött ember tud a hétpecsétes titokról, valóságos bomba. A jelenetet ennek függvényében kell játszani!

Játszunk a tárgyakkal. A világ, amelyben mozgunk kiismerhetetlen, mindenki szorong. A tárgyak kicsúsznak az ember irányítása alól, szembefordulnak vele. A pánik heves pillanataiban Bobcsinszkij és Dobcsinszkij dzsekije kölcsönösen gazdát cserél, szinte megoldhatatlan helyzetbe sodorva a két önazonosságáért küzdő figurát. A villanyradiátor foglyul ejti Dobcsinszkijt. Hlesztakov csuklyája ördögi módon elnyeli a „revizor” fejét. A tárgyak emberi kapcsolatokat irányítanak. A kóborló Hlesztakov vörös hálósákja, melyet a polgármester oly készségesen segít összetúrögetni, Marja Antonovna és Anna Andrejevna elcsábításának helyszínévé, eszközevé válik. A szentpétervári vendég vetkőzős golyóstolla pajzán közelségbe hoz felszarvazót és felszarvazandót. Az irattartó kartondoboz a kereskedő polgárokat zárja magába, akik egyenlők és öntudatosak vágnak lenni: ekképpen gyűri és rugdossa őket a polgármester. A titokzatos konzervdoboz, a Hlesztakov fantáziavilága szerint épülő szék-gúla, a német nyelven bekonferált műanyag golya egy silány, abszurd, szorongásos világ részei. Hlesztakov Marjának ajándékozza kismagnóját. A fiatalok hallgatólagosan értik egymást: esély nincs, innen menekülni kell. Messzire, a kiszámíthatatlanságba, mint Hlesztakov vagy magába végérvényesen bezáródva, mint Marja.

Míg az előadást építjük, mindvégig figyelni kell arra a belső élmelyésre, amit torz világunk gerjeszt, amiről beszélni akarunk. Jelenlétünk, közlendőnk így lehet személyes. Az élő színházban a színész habitusa a legnagyobb teremtő erő, a legérzékletesebb formaelem. A „Mit röhögtek? Magatokon röhögtek!” klasszikus replikát Kozma mindig másképpen mondja. Hagyom. Szemkontaktust keres a nézőkkel, nyilván minden este másokkal, abból táplálkozik. Bartalis Gabika egy intonációba tudja sűríteni szerepét. Iván! – kiáltja a távozó Hlesztakov után, s hallom, hogy ez a közönséges és önző karakter mégiscsak ember és esendő. A pályakezdő Bende Sanyi örömmel fedezi fel a belső folyamatok kibontakoztatásának lehetőségeit. Arról beszélgetünk, hogy a tempót és a dinamikát kell rendbe tenni. A zeneiséget. Mozart *Kis éji zenéjét* nem lehet döcögösen eljátszani, az nem lesz az a dallam. Ha a játék gördülékeny, a szünetek és a hangsúlyok élnek, már majdnem készen vagyunk. Veress Berci mindig bonyolult összefüggésekben gondolkodik, mint egy sakkozó. Meglepő felfedezéseket tesz, melyek körül fellángol a vita. Végül legtöbb ötletét elfogadjuk. Ezeket a néző egyből érti. Kosztándi munkamániás, addig gyűrja az anyagot, amíg létrejön az érvényes figura. Megannyi félek vagyunk. Tanulunk együttjátszani.

Kolozsvári végzős színisek beszélnek kedvenc vizsgaszerepeikről

Bíró Júlia – A *Blabla* című nonverbális vizsgaelőadás próbáinak kezdetén még azt gondoltam, hogy ennek a vizsgának a beszélt nyelve a blabla lesz, szereplői blablál fognak megszólalni. Mint utólag kiderült, nem gondoltam teljesen rosszul, mert még a tanárunk is kereste a nyelvezetét, a pontos történetét ennek a darabnak. Ez azért volt lehetséges, mert a kezdetekben a darab történetét a tanárunk maga írta meg, viszont már előre tudomásunkra adta, hogy ő leírta egyféleképpen, de ha a történet a próbák során más irányba szőné saját magát, akkor elfogadjuk és játszunk vele, vagyis ezzel megadjuk az improvizáció szabadságát magában a történet születésében. Így aztán a próbák folyamán kialakult a különböző szereplők sajátos beszédstílusa, amely egyénenként más-más volt, például az egyik szereplő csakahahó szót használta, a másik azt, hogy lala.

Molnár Enikő – Az utolsó előadás, amin dolgoztunk harmadéven, Marius von Mayenburg *Paraziták* című drámája. Ez a munkafolyamat más volt mint az eddigiek, mégpedig azért, mert egy más, számomra új esztétikai milyenséget, játékstílust hozott magával. Nem a helyzet megteremtésére – ami aztán segít megteremteni az állapotot – fektette a hangsúlyt a rendező, hanem épp ellenkezőleg, fordítva: megteremteni az állapotot, ami aztán megszüli a helyzetet. Friderika bőrébe bújva, úgy érzem sikerült valami olyan őszinte hangot megtalálni, az emberből való dolgozás szépségét megélni, ami miatt a legértékesebb munkáim közé sorolhatom. Még megemlíteném Molnár Ferenc *Liliomjának* Julikáját és Marikáját, a harmadéves vizsgaelőadásunkban (*Blabla*) játszott Első Fehérnadrágost, valamint Parti Nagy Lajos Jolánját.

Nagy-Pál Réka – Visszatekintve az eltelt három évre érdekes módon az első szerepem jut eszembe, amit a színin játszottam. Első év végén Csehov jelenetekből összeállt egy vizsgaelőadás, amiben Arkagyinát játsztam a *Sirály* c. drámából. Emlékszem, hogy amikor megkaptam a szerepet, attól tartottam, nem tudom eljátszani, mert annyira más ez a karakter, mint én. Aztán, ahogy egyre többet próbáltunk, annál inkább kezdtem megszokni Arkagyinát. Minél több időt voltam a bőrében, annál jobban megértettem őt és a viselkedésmódját.

Okos Attila – Az elmúlt három egyetemi év alatt a kedvenc szerepem a Bodó A. Ottó rendezésében nemrég bemutatott Marius Von Mayenburg *Paraziták* című darabban alakított Patrik volt. Patrik mindenél jobban szereti terhes feleségét, Friderikát és a benne fejlődő magzatot, de mindketten túl makacsok, hogy ezt időben észrevegyék. Fontosabb számukra az állandó veszekedés meg harc. Egymás problémáit könnyen kezelik. Patrik heroinfüggő, és mikor Friderika elhagyja, túladagolja magát. Az előadás kezdetén a karakter vad, brutális és érzéketlen, de az előadás folyamán kibontakozik Patrik érző, esendő emberi oldala. A színészi játék intenzív belső érzések megteremtését igényli. Gesztus- és mozgásvilágában leegyszerűsített, lecsupaszított. Úgy érzem, hogy színészileg ez volt a legmegterhelőbb, legnehezebb kihívás és ugyanakkor a legtanulságosabb lecke a három év alatt.

Pákai Zsuzsa – Mindegyik szerepemet nagyon szerettem, talán mert mindegyik szerepet magamból építettem, így lényegében az is én vagyok. Ha mégis választani kellene, akkor Mása volt a kedvencem. Első éven játszottuk Csehov *Sirály* c. darabját és én voltam Mása, aki alkoholista volt. Érdekes volt felfedezni azt, hogy Mása így él bennem.

Pál Attila – Az egyetemi éveim alatt a kedvenc szerepem Orsino herceg szerepe volt, Shakespeare *Vízkereszt, vagy amit akartok* című vígjátékából. A mi osztályunk egy montázselőadást készített Shakespeare több darabját felhasználva, így a *Vízkeresztből* is csak részleteket használtunk fel. Azért szerettem ezt a szerepet a legjobban, mert a karakter keresése és a próbák folyamán több olyan aspektusa megmutatkozott a szereplőnek, melyek közel állnak hozzám vagy foglalkoztatnak. Orsino herceg az általam játszott verzióban egy drogos figura, akinek megvan mindene, mégsem boldog; mindig az elérhetetlent vágyja, közben meg szétszórja energiáit a földi javak és a kábítószer élvezetében. Egy őrült figura, aki egyszerre melankolikus, érzékeny, szeszélyes, és a végtelenségig boldogtalan.

Puzsa Patrícia – A kedvenc szerepem Rosalinda volt, mert ő volt az első nagyobb feladat, amit rám bízta. Szerettem a bátortalanságát, hogy fél, mint mi mindannyian. Szerettem, mert óriási szabadságot adott, sok mindennel lehetett kísérletezni. Az előadást élőzenével kísértük, ez egy újabb kihívás volt számomra, hogy a zene ritmusát a jelenethez kellett igazítani. Olyan színház érdekel, amiben valami történik a nézővel az előadás láttán. Megérinti, hazavisz valamit, vagy legalábbis elgondolkozik a látottakon.

Zongor Réka – A három év alatt kedvenc szerepem az Olivia volt (a *Vízkereszt, vagy amit akartokból*). Hálás szerep, mert nagyon sok színt tudok benne megmutatni, és egy szép próbafolyamat előzte meg. Sokat kísérleteztünk, gyakorlatoztunk, keresgélünk, hogy melyik az az út, amin érdemes haladni. Úgy érzem, kereken egy év távlatából, hogy nagy utat jártam be ez idő alatt a karakter keresésében és a magammal való színészi munkában is. Mindvégig maximális figyelemmel és jelenléttel dolgoztam, rájöttem arra, hogy egy gyakorlatot meg kell haladni: jelen kell lennem benne. Mindig jegyzeteltem a próbák során, jó volt, hogy az elhangzott instrukciókat újra tudtam olvasni.

Mai program:

11.00 SZAKMAI
BESZÉLGETÉS
Művészetek Háza, Pódiumterem

17.00 MURLIN MURLO (ve)
Rendező: Barabás Árpád
Gyergyószentmiklósi
Figura Stúdió Színház
Rákóczi-Stúdió

19.30 ÁRULÁS (ve)
Rendező: Valló Péter m.v.
Komáromi Jókai Színház
Művészetek Háza,
Színházterem

21.00 HATTYÚDAL (vk)
Rendező: Verebes István
Budapesti József Attila Színház
Várszínpad

22.00 VAN VALAMI BEJELEN-
TENIVALÓJA? (ve)
Rendező: Csernik Árpád
Szabadkai Népszínház Magyar
Társulata
Művészetek Háza,
Pódiumterem

A kolozsvári Loose Neckties
Society zenekar esti kon-
certje technikai okok miatt
ELMARAD!

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak XXVI.
Kisvárdai Fesztiváljának
napilapja

Szerkesztők:

Sebestyén Rita,
Varga Anikó

Munkatársak:

Adorjáni Panna, Bíró
Árpád, Czomba Magdolna,
Kovács Bea, Köllő Kata,
László Beáta Lídia

Fotó: Szkárossy Zsuzsa

Nyomdai előkészítés:

Fnor ReklámGrafika Kft.

Nyomdai kivitelezés:

ImiPrint Nyomda

Felelős kiadó: Nyakó Béla

ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

A Magyar Színházak
XXVI. Kisvárdai
Fesztiváljának támogatói:

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

nka
Nemzeti Kulturális Alap

NÉZŐTÉR**A halál nem bicikli**

Voltak számomra maradandó pillanatok, színészi alakítások, de nem értettem egészében a darabot. A kiskamasz története teljesen homályban maradt.

Nagyon kíváncsi voltam, hogyan fogalmazza meg a darab a halálhoz való emberi viszonyokat, de azt kell mondanom, hogy nem tudtam semmit a tarisznyámba rakni az előadás végeztével.

A revizor

Akarva-akaratlanul is felismerni véltem néhány helybéli figurát. Mindazonáltal tudom, hogy ez csak a véletlen műve, illetve annak a következménye, hogy az emberek bárhol, bármikor élnek gyarlóak és esendők maradnak.

Kozma Attila lendületét csak az építési állvány rögzítésének kibiztosítása törte meg.

Portugál

A tapsvihar az előadás végén azt igazolta, hogy nem csak nekem talált be a szívembe ez az előadás itt Kisvárdán 2014 Szent Iván éjszakáján.

Máté Gábor, Csernik Árpád

Rádai Andrea, Szűcs Katalin Ágnes, Kocsis Pál

Stuber Andrea, Magyar Attila Öcsi